

PRÍČE U POKRETU

SOCIAL CAFÉ

CARITAS VALJEVO

Priprema i prevod: Dušan Perić, Andrea Leskur, Marija Matić, Simona Guarini, Valeria Capillupo
@April 2023.

NA POČETKU BEŠE KRIZA.
ONDA SE KRIZA PRETVORILA U NORMALNOST,
PRED KOJOM ZATVARAMO OČI.

BALKANSKA RUTA

Balkanska ruta je migraciona ruta kojom prolaze migranti i tražioci azila na putu ka pravima, slobodi i boljim uslovima života u Zapadnoj i Severnoj Evropi.

„Balkansku rutu“ neophodno je posmatrati kao jedinstvenu putanju na evropskom tlu. Međutim, to se ne odnosi na homogenu i jedinstvenu rutu kojom prolaze svi ljudi u pokretu. U stvari, mogu se razlikovati različite rute, iako je Turska polazna tačka svih njih. Na osnovu ličnih iskustava koje su migranti i tražioci azila podelili u Bogovađi, mogu se identifikovati tri glavne rute koje ih vode u Srbiju: Turska – Bugarska – Srbija; Turska – Grčka – Severna Makedonija – Srbija; Turska – Grčka – Albanija – Kosovo – Srbija.

Bosna i Hercegovina, Hrvatska, Mađarska i Rumunija predstavljaju kapiju i poslednju ogragu utvrđene Evrope.

Ova ruta je počela da se koristi 2012. godine, međutim, Balkanska ruta je tokom 2015. i 2016. godine doživela ekspanziju zbog oružanih sukoba na Bliskom istoku – prvenstveno u Siriji, i zbog rasprostranjenog nasilja, siromaštva, kršenja ljudskih prava, društvenih i političkih sukoba na afričkom kontinentu. U tom dvogodišnjem periodu kroz Republiku Srbiju prošlo je više od milion ljudi na putu ka zemljama Evropske unije.

S obzirom na broj migranata koji su do tada stigli u Nemačku, kancelarka Angela Merkel odlučila je da derogira Dablišku uredbu, uspostavljajući politiku otvorenih vrata pod motom: „Možemo to da uradimo“. Ipak, politika „Mi to možemo“ ubrzo se pretvorila u „Međutim, ne možemo to da uradimo.“, što je mnoge zemlje Evropske unije navelo na zatvaranje granica i sproveđenje restriktivnije politike. Učvršćivanje granica trebalo je da dovede do zatvaranja Balkanske rute potpisivanjem sporazuma između Evropske unije i Turske 2016. i pojačanim prisustvom evropske granične policije "Fronteks" duž svih granica.

Na Balkanskoj ruti maloletnici bez pratnje, muškarci, žene i porodice suočavaju se sa nekoliko izazova i opasnosti. Kao posledica nedostatka pravnog statusa i zaštite, ljudi u pokretu mogu biti izloženi ograničenom pristupu osnovnim uslugama, krijumčarenju i ili trgovini ljudima, eksploraciji, nasilju, seksualnom zlostavljanju, odbijanju, kao i legalnim i ilegalnim deportacijama iz zemlje u koje su već uspeli da uđu. Rizici i opasnosti mogu uključivati smrt. Nema preciznih dostupnih podataka, ali se prepostavlja da je usled nesrećnih okolnosti ili nasilja nekoliko stotina ljudi, uključujući i decu, stradalo duž Balkanske rute.

Kompleksna geopolitička situacija, globalne bezbednosne pretnje, podeljenost sveta, sve veće siromaštvo i katastrofalni događaji zasnovani na klimatskim promenama dovešće do društvenih preokreta koji će fundamentalno promeniti mnoge regije i zemlje porekla izbeglica i migranata. Kao posledica toga, ono što se može očekivati u budućnosti je da će migranti i izbeglice nastaviti da se kreću različitim putevima ka zemljama koje smatraju bezbednim i pogodnim za naseljavanje i život. Imajući to u vidu verovatno će Balkanska ruta nastaviti svoj samostalan život i biti svedok istorijskih promena i kretanja.

CENTAR ZA AZIL BOGOVAĐA

Odlukom Vlade Republike Srbije u junu 2011. godine otvoren je Centar za azil Bogovađa. Centar se nalazio u selu Bogovađa, na 32 kilometra od Valjeva i na 11 km od najbližeg većeg naseljenog mesta. Centar za azil bio je smešten u objekat Crvenog krsta i zvaničan kapacitet bio je 200 kreveta. Međutim, u zavisnosti od situacije na Balkanskoj ruti, broj migranata smeštenih u centar tokom godina kretao se i do 250.

Lokalna malobrojna populacija u Bogovađi na početku „krize“ nije gledala blagonaklono na migrante, organizovani su protesti tokom 2012. godine i traženo je zatvaranje centra. U tom momentu centar je bio prenaseljen, a deo migranata bio je smešten u objektima u blizini. Nažalost jedan broj ljudi boravio je i u šumama pored samog centra. Nakon zatvaranja granica Evropske unije u Centar za azil smeštaju se porodice sa decom, smanjuje se broja korisnika na 150-200 i odnos lokalne zajednice prema migrantima i radu samog centra postaje drugačiji.

Sa sve većim brojem migranata koji su tokom 2015. godine dolazili u Beograd, Caritas Valjevo započinje sa urgentnim programima koji se na početku ogledaju u podeli hrane, higijenskih paketa ali i postavljanjem prvog sanitarnog kontejnera u Beogradu opremljenog sa tuševima. Sa zatvaranjem granica Evropske unije i sam tokom i izgled migrantske krize u Srbiji se transformiše. Caritas Valjevo prestaje sa urgentnim programima i uspostavlja mehanizme i alate psihosocijalne podrške i edukacije za migrante. Zahvaljujući podršci inostranih donatora tokom 2016. godine u Centru za azil u Bogovađi Caritas Valjevo započinje sa prvim psihosocijalnim aktivnostima.

Prema prepoznatim potrebama i u cilju pokretanja međusobnog interkulturalnog dijaloga migranata, podizanja nivoa tolerancije na kulturne i nacionalne različitosti, podizanja socijalne uključenosti i međusobne interakcije ljudi koji borave u Centru za azil Bogovađa i jačanja njihovih ličnih kapaciteta kroz sticanje novih znanja i veština u septembru 2017. godine otvoren je Social Café.

Tim Caritasa Valjevo tokom svih godina činili su lokalni operateri i inostrani volonteri. Velika podrška u realizaciji aktivnosti Caritasa bili su volonteri iz Italije kroz program „Cantieri della Solidarietà“ Caritasa Ambrosiana i organizacije IPSIA ACLI i program „Servizio Civile“ koji sprovodi Caritas Italije. Pored toga Caritas Valjevo potpisao je memorandum o saradnji i obavljanju studentske prakse sa Univerzitetom u Padovi i imao je prilike da ugosti mlade volontere Caritasa Treviso.

SILVIA DE GERONIMO / ITALIJA

Bila sam prisutna kada je Caritas Valjevo dobio dozvolu od Komesarijata za izbeglice Republike Srbije da radi u Bogovađi. Zaista sam samo to nestrpljivo čekala da bih počela da radim тамо, zajedno sa Caritasovim timom за psiho-socijalnu podršку.

Bila sam 28-godišnja volonterkа u državnoј službi iz Italije koja je upravo diplomirala studije Međunarodne saradnje i razvoja, sa nekoliko nedelja iskustva u izbegličkom kampу na Lezbosu (Grčka) i velikom željom da se provedem vreme sa ljudima u kampu i pomognem koliko mogu.

Iako me je to oduvek zanimalo, nisam bila posebno vešta u psihologiji ili sociologiji i nisam imala prethodnog iskustva u psiho-socijalnoj podršci. Ipak sam bila veoma uzbuđen, radoznala, i odlučna da dam sve od sebe kako bih poboljšala svaku situaciju u kojoj sam se mogla naći i dati pozitivan doprinos svim uključenim akterima. Otvorila sam se ka svemu i sve je teklo, menjalo me i bivalo promenjeno.

Bogovađa mi je delovala kao mesto stagnacije, gde su ljudi neprestano čekali na kapiji koja se nikada nije otvorila. Ni danas, ni danas, ni danas... možda sutra? Ne, ne danas...

Veoma je lako zamrznuti vreme na takvom mestu i videti da svaki tračak budućnosti veoma brzo nestaje. Pošto nismo imali kontrolu nad kapijom Evrope, ovo je bilo jedino mesto gde smo mogli da se krećemo i pokušamo da napravimo razliku: podučavanje jezika, razgovori sa ljudima, prikupljanje njihovih povratnih informacija i u suštini osmišljavanje bilo koje vrste aktivnosti koje naš um može zamisliti, da pokuša da ih uključi, a ponekad čak i da ih jednostavno izvuče iz kreveta.

Bogovađi sam jednostavno dala celu sebe, neiskusnu, ali sa gorućom željom da budem na usluzi. Šta mi je Bogovađa dala? Frustraciju zbog utiska da nikada nije dovoljno, da nikada ne mogu učiniti dovoljno. Umor od hodanja u cipelama druge osobe da bih pokušala da je bolje razumem. Toliko priča koje nisam mogla ni da zamislim. Različiti kulturni kodovi. Nove sposobnosti koje su procvetale mnogo godina kasnije u mom životu. Širenje mog pogleda na čovečanstvo.

Ipak, najdragocenije što mi je Bogovađa dala je prijateljstvo. Tamo sam upoznala Farida, jednog Iranca u dvadesetim godinama koji je mogao da se pridruži tom uskom krugu ljudi u mom životu koji mi zasmejava srce. Ovo prijateljstvo smo uspeli da gajimo tokom šest godina, uprkos udaljenosti, teškim i promenljivim okolnostima, ono traje i danas.

Pratili smo evoluciju naših života u najvažnijim crtama, a ja sam iznenadujuće, uspela da pratim avanture koje su ga odvele iz Srbije u Nemačku i neizvesnosti koje, nažalost, i danas okupiraju njegov život. Jedno drugom dajemo tople savete. S vremenom na vreme razmenujemo recepte i pesme. Otišla sam da ga posetim u Nemačkoj posle pet godina i zaista sam imala utisak kao da smo se videli dan ranije. Upoznala sam njegove nove prijatelje, bila deo njegovog novog života na nekoliko dana, novog života kao slobodnog čoveka, koji zarađuje i može da ide na bazen bez nečije dozvole.

Bilo je divno videti ga takvog, prisustvovati njegovom rastu kao vrednog čoveka i čuti sa njegovih usana da sam nekako doprinela svemu tome.

FARID SADEGHI / IRAN

Ja sam Farid iz Irana.

Boravio sam u Bogovađi, u mestu gde smo čekali da se granice otvore kako bismo mogli da dospemo do zemalja u kojima bismo započeli život ispočetka.

Geografski gledano, Bogovađa je u sred ničega, te je bilo teže da se dođe do grada. Bilo je malo dosadno, dok se nije pojavio Caritas. Upoznao sam Silviju iz Italije koja me je naučila engleski i italijanski.

Od toga dana moj život se promenio- uprkos očaju koji je dostigao vrhunac, počeo sam da se nadam i shvatio da mogu da govorim strane jezike, više učim i unapređujem se.

Svakog dana čekao sam automobil Caritasa da se pojavi, jer sam želeo da razgovaram i učim. Bio sam baš entuzijastičan. Organizovali su mnogo aktivnosti koje su se razlikovale od dana do dana i koje su bile veoma interesantne. Učešćem u njima zaboravili smo gde smo zastali i kroz šta smo prošli na proputovanju. Osetio sam da su nam pomagali izvan onoga što im je obaveza- pokazivali su čistu ljubav prema ljudima. Caritas je prevazišao svoje zadatke bez oklevanja.

Takođe, imao sam priliku da pomognem timu Caritasa onoliko koliko sam mogao i bilo mi je zadovoljstvo da učim i stičem iskustvo uz pomoć ovih divnih ljudi.

Na čelu Caritas Valjevo tima nalazi se visok čovek sa neodoljivim brkovima, koji, uprkos muževnoj muskulaturi ima veoma meko srce. U jednom trenutku Caritas je odlučio da napravi kutak u vidu kafića u kojem bi ljudi mogli da koriste kompjuter sa pristupom internetu, da sede zajedno za stolovima, popiju kafu i časkaju sa ljudima iz Caritasa, pri čemu smo mogli da podelimo svoje probleme na koje bi oni nalazili potencijalna rešenja. Zahvaljujući Silviji, Dušanu i Sanji, ova ideja je uspela!

U ovoj prostoriji su se održavale i religijske ceremonije, a ja sam prevodio i sveštenikove reči. I rođendani su se slavili tu. Dolazak leta je doneo sa sobom nove aktivnosti, pa smo tako organizovali timove za fudbal, košarku i druge sportove. Makedonac i ja smo zajedno učili decu kako da igraju košarku, a ona su bila srećna i zadovoljna.

Išli smo u obilaske- posetili smo Valjevo i Caritas nas je poveo u obilazak reke Gradac omogućavajući i starijim ljudima ili onima sa poteškoćama da im bude dostupno i prohodno. Organizovali smo i turnire u fudbalu sa nagradama za svakoga. Dalje, pomagali smo u raspremanju, razdvajajanju i deljenju garderobe i drugih stvari.

Nadam se da će bezuslovna ljubav ove grupe biti zabeležena. Svi oni su odigrali važnu ulogu u mom životu.

FEDERICA BARON CARDIN / ITALIJA

Svako jutro sam se budila sa dečijim oduševljenjem. Sa radošću sam čekala trenutak kada će auto ući u kamp. Od Valjeva do Bogovađe, slušali smo na radiju srpske pesme koje su nam pravile društvo na putu. Prolaskom kroz kapije naš dan je mogao da počne.

Kamp Bogovađa je okružen prirodom, u zagrljaju svega nekoliko kuća. Nisam zaboravila mir koji je u njemu vladao. Nije to bio jedan od sivih i tužnih kampova od raspadnutih baraka. U Bogovađi je uvek sijalo sunce, jer su ljudi donosili svetlost u taj prostor.

Stigla sam u zimu 2022. i ostala sam dok proleće nije procvetalo. Tih meseci sam videla kako livade cvetaju i mnogo momaka odlazi. Došla sam u taj kamp da poželim dobrodošlicu braći u pokretu Balkanskog rutom, da im ponudim rame na koje bi mogli da polože glave, da se odmore umorni od putovanja za koje se nije činilo da se uskoro završava. Putovanje koje karakterišu opasnosti, poniženja, nepravda i strah. Ali što je vreme više prolazilo, ja sam se više osećala dobrodošlo. Momci su mi otvarali vrata svog srca, darujući me svojom naklonosću i toplinom. Upoznala sam mnogo mladih ljudi, hodočasnika/putnika na putu za Evropu. Svi su bili u potrazi za boljim životom, životom daleko od rata, siromaštva i patnje. Mnogi od njih su napustili Avganistan i Somaliju i bili tamo, u Bogovađi, čekajući da nastave svoj dugi put. Živeli smo zajedno u to vreme čekanja.

Jutra su počinjala sa tonovima avganistanskih pesama koje su od jutarnjih sati odjekivale u vazduhu, najavljujući dolazak novog dana. Dozivale su goste kampa, koji su pospani i sa šoljom u rukama bojažljivo počeli da se pojavljuju na vratima Social Cafe-a. Social Cafe je bio srce tog mesta: prostor susreta i druženja, mesto koje je moglo da premosti ljude i prenese ih u drugu dimenziju. Raskršće kultura, muzike i tradicija. Unutra, uz šoljicu vrele kafe, proveli smo jutro zajedno, smejući se i kartajući. Nije bilo mesta za barijere, nije bilo mesta za predrasude i granice. Social Cafe je razbio sve oblike nejednakosti, stvarajući horizonte mira i nade.

Ta četiri zida, obojena dečijim slikama, nesvesno su čuvala budućnost sveta, sutrašnjice, one koja će svojim mladim rukama oblikovati svet. Viseći na zidu te sobe, sećam se jedne posebne rečenice sa slike. Bila je u crnom i glasila: "Ej mali borac, biće svetlije". Iz dana u dan sam mogla da razumem značenje tih reči, susrevši se sa tom svetlošću koja je obasjavala svako srce. Davala je nadu onima koji veruju u bolji život, onima koji sanjaju o budućnosti mira i ljubavi. Nadu onima koji žele da postanu lekari da pomognu drugim ljudima. To svetlo je sijalo svaki dan, utkano u oči i osmehe ljudi oko mene. Bila je to snaga onih koji uprkos svemu i dalje veruju u život.

Svako malo par očiju je pogledao kroz vrata. Momak sa rancem nam je mahnuo, čeka ga svetlijia budućnost. Spremao se da nastavi svoj put ka boljem životu. Životu u skladu sa snovima koje je imao. U tim trenucima sam potiskivala suze i ponavljala sebi da voleti znači pratiti, ostavlajući drugog slobodnog. Volela sam svakog od momaka koje sam upoznala. Oni su bili moja porodica, moj dom. Svaki od njih u boji. Svaki od njih priča o ljubavi. Bivala sam dirnuta svaki put gledajući ih kako odlaze. Sećam se kako sam molila Boga da se brine o njima. Bogovađa nije bila samo kamp, već zajednica. Mali kutak čovečanstva. Tamo sam videla kako mnoga prijateljstva cvetaju. Toliko veza raste i razvija se. Videla sam momke kako odlaze zajedno, držeći se za ruke, spremni za putovanje koje će ih odvesti daleko.

Upoznala sam mnoga lica i čula mnogo priča. Moje srce je puno uspomena. Bilo je to vreme puno osmeha, puno zajedničkih trenutaka. Sećam se popodneva koje smo proveli zajedno na travi. Udisali smo prolećni vazduh punim plućima, sedeći u krugu, dok je neko puštao zmajeve. U tom trenutku bi nestala svaka briga i svaka misao, a sadašnjost je, na trenutak, stala. Saučesnici, ukrali smo iz vremena taj trenutak večnosti. Danas je sećanje na te trenutke najdragoceniji dar koji imam. Došla sam kući sa vatrom koja je gorela u meni, sa snom u srcu da učinim svet boljim mestom. Sa dva oka koja pričaju te priče. Sa srcem punim uspomena.

MOHSEN SAFAR / IRAN

REFUGEES WELCOME

Zdravo dragi prijatelji, zovem se Mohsen, rođen sam u Iranu.

U 2017. godini, zbog nepovoljnih uslova u mojoj zemlji, Iranu, morao sam da odem sa porodicom. Na tom putu smo stigli do Srbije. Moja porodica i ja smo podneli zahtev za azil, a onda su nas prebacili u kamp u Bogovađi, gde je bilo mnogo drugih porodica.

Prvo što mi je privuklo pažnju su organizacije Caritas i IPSIA. Ovo mesto je imalo sve, odmorište za porodice, sportsku salu, bioskop, igrališta koja je ova organizacija uredila za sve doseljenike, od male dece do odraslih.

I sam sam se pridružio IPSIA-Caritas organizaciji nakon dve nedelje i sa njima radio tri godine. Moji prijatelji iz ove organizacije pružali su psihosocijalnu pomoć svim migrantima. Od mnogih prijatelja u tom mestu naučili smo kako da pomognemo migrantima. Tamo su se sklanjali oni bez doma i krova nad glavom. Ova organizacija je udomila toliko ljubaznih ljudi da je zahvaljujući njihovoj saradnji rasla iz dana u dan. Obavljali su se stolarski radovi i izrađivale razne vrste rukotvorina, cela ekipa je vredno radila na pružanju socijalne pomoći svim migrantima. Tim u Bogovađi i ja bili smo aktivni čak i u veoma teškim vremenima Kovida.

Ovaj tim nikada nije odustao i nastavljao je da radi iz dana u dan za sve migrante, svim srcem. Ja, lično, imam skoro 1200 fotografija svih različitih grupa koje su pružale neku vrstu psihosocijalne pomoći i uvek će im biti zahvalan. Zahvalujem vam se što je ovaj tim sve migrante naučio najveću životnu lekciju, a to je bila ljubav.

Kao mali član porodice IPSIA-Caritas, tražim od vas da nikada ne prekinete svoju aktivnost. Tražim od vas da zaštite ovaj uvaženi tim sa dragim, ljubaznim i brižnim menadžerom. Nikad ne zatvarajte to mesto, jer ste odgovorni za svakog migranta i izbeglicu, da nas naučite najvažniju lekciju u životu-lekciju ljubavi.

Vaš tim me je ohrabrio. Za ove tri godine upoznao sam mnoge porodice iz celog sveta, Azije, Afrike i još uvek sam u kontaktu sa njima. Veoma sam zahvalan vašem cenjenom timu što nas je naučio da živimo zajedno. Želeo bih da se zahvalim svojim bliskim prijateljima koji su došli iz Italije u Srbiju i kamp Bogovađa. Molim vas da i dalje doživotno činite, usmeravate i podstičete aktivnosti kampa Bogovađa... molim vas, nemojte stati u održavanju aktivnosti...

Hvala cenjenom IPSIA-Caritas timu. Veliko hvala ženi po imenu sloboda i čoveku po imenu patriotizam.

SIMONA GUARINI / ITALIJA

U mašti, izbeglički kamp bi mogao da izgleda kao ogroman otvoreni prostor prenatrpanih šatora usred ničega, koji karakteriše lišavanje najosnovnijih sanitarnih usluga i mogućnost da se živi život dostojanstveno i uz puno poštovanje prava, prvo kao ljudi, a potom kao migranata i izbeglica.

Osmog marta 2021. prvi put sam kročila u Bogovađu i u periodu opšte neizvesnosti, jedina izvesnost je bila da je Bogovađa sve samo ne gomila prenatrpanih šatora. Zgrada, sobe, kreveti, kupatila... sve okruženo šumom koja je bojažljivo iskoristila prve sunčane dane da ponovo procveta. Da li je bilo isto za Amira, Ziarmala, Alija, Bilala, Nabea i Nasrulaha? Da li su i oni bili tu da pokušaju da procvetaju nakon nekoliko „igara“ koje su ih dovele iz Avganistana u Srbiju, prolazeći kroz Iran, Pakistan, Tursku, Grčku, Makedoniju? Ili su jednostavno nemoćnii čekali da im se otvorи granični prelaz kako bi mogli da nastave put ka zemljama prava i sloboda koje su se zatvarale u sebe i svoje granice činila terenom nasilja, samovoljnih kršenja najosnovnijih ljudskih prava, mogućnosti za krijumčare i potpuno uništenje dostojanstva pojedinca? Verovatno ne postoji jednoznačan odgovor na ova pitanja, verovatno za svakoga vredi drugačiji odgovor, drugačija percepcija, drugačiji način življenja tog manje-više produženog perioda života u stanju prinudnog zaustavljanja.

Međutim, ono što mi je odmah bilo jasno jeste da je Centar za azil mesto kontradiktornosti. S jedne strane, tamo svakodnevno kroči nekoliko nevladinih organizacija koje pokušavaju da organizuju aktivnosti koje su, na ovaj ili onaj način, morale da olakšaju teret maloletnika i učine njihov boravak što opuštenijim i normalnijim. S druge strane, nedostatak medicinske pomoći, higijenskih kompleta, pažnje na njihovu edukaciju, nasilje koje je noću imalo slobodno tlo, blizina granica sa kojih su se momci vraćali poraženi i poniženi, često vidno istrošeni od umora, od noći provedenih u šumama i udaraca koje im je zadala granična policija. Priče su se brzo nizale, gorčina je rasla, ali predaja nikada nije bila opcija.

Na teren kontradiktornosti, vratila sam se u junu 2022. da bih ostala godinu dana i ponovo sam mogla izbliza da vidim da se nije mnogo promenilo. Tačno je da više nije bilo samo maloletnika bez pratnje, već i samaca i porodica; ne više samo Avganistanci već i Somalijci, Kongoanci, Burundijci, Senegalci, Eritrejci; nisu više koristili samo bosansku, hrvatsku i rumunsku granicu nego posebno, mađarsku. Međutim, nedostatak pune zaštite prava kao i trome i neefikasne medicinske nege i dalje je bilo. Tenzije među ljudima su i dalje bile prisutne, priče o nasilju i opasnosti pri prelasku granica koje su ih dovele do Srbije i dalje su bile tu, jače i bolnije nego ikad, čekajući da bude podeljene i saslušane, da se ne bi zaboravile.

Na pitanje "šta ste poklonili Bogovađi?" Mogu samo da odgovorim: moje vreme, moju energiju, moje uši i oči da pokušam da slušam i zapamtim što više lica, glasova, priča i iskustava, svoje emocije i želju da pokušam da uradim nešto što bi, makar i mrvicu, učinilo taj teren protivrečnosti manje kontradiktornim za migrante i izbeglice čiju sam prošlost, deo sadašnjosti i budućih snova i težnji imala čast da saznam.

Umesto toga, pitanje „šta ti je Bogovađa dala?“ otvara širok spektar odgovora... Iz Bogovađe nosim kući, dobro zaštićene u svom prtljagu, priče o Sakiju, Aliju, Amiru, Ziarmalu, Abdirakmanu, Jusufu, njihovom putu od Avganistana i Somalije do Srbije i teškoćama sa kojima su se ranije suočavali do dolaska ovde; Sa sobom nosim osmeh Salima i njegove suze svaki put kada je slušao pesmu koja ga je podsetila na njegovu majku; Nosim sa sobom ogromnu energiju Kevine, koja je katapultirana iz Burundija u Srbiju u nadi da će ostati i nastaviti svoje studije, a zatim je, ne znajući kako i kada, morala da se suoči sa putem do Nemačke; Sa sobom nosim Kamranovu želju da uči, koji nikada nije išao u školu u Avganistanu, ali je odlučan da nauči što je više moguće jer je tako mlad, ali već tužno svestan da „Evropa nije kao Avganistan, oni [drugi Avganistanci] moraju da nauče da se ponašaju drugačije“; Sa sobom vodim Orzana, mladog Avganistanca čija je ličnost bila slabo shvaćena i često etiketirana kao nasilna i luda, ali koji je sa sobom imao nepobedivo oružje simpatije i osećajnosti; nosim sa sobom boje šarenih hidžaba somalijskih žena i njihovu stidljivost; prve neizvesne korake malog Rida i strahovi njegove majke da ostane sama na putu koji bi je odveo u Norvešku da stigne do muža; očaj Duge i njegova spremnost da se vrati u Senegal jer „ja želim svoj život nazad!“; osećaj poraza Krisa, Mili, Egida, Klaudija i svih Burundijaca koji u Srbiji nisu našli ono što su očekivali i morali su, nespremni, da nastave put; Sadamova gorčina nakon izbacivanja iz kampa, ali u isto vreme i spremnost njegovih prijatelja da mu nađu mesto gde će prespavati i nešto da jede; i razoružavajuća osećajnost Feisala, ostala je sa nama do poslednjeg dana Bogovađinog života i njegove beskrajne zahvalnosti za njegove „sestre“. U sebi nosim i gorčinu, bes i tugu koje sam često osećala dok sam slušala njihove priče o prošlosti i neizvesnost sa kojom su govorili o budućnosti, svesni da verovatno ni jedno mesto za njih nikada neće biti DOM; svest da rođenje u „pravom delu sveta“ širom otvara vrata nizu prava koja nisu takva za svakoga i da kada takva prava ne važe za sve, moraju se zvati privilegijama.

Ali isto tako, i iznad svega, uzimam trenutke deljenja kafe, časkanja i smeha, svih novih veza, lica onih koje sam viđala nekoliko dana i nekoliko dugih meseci, kao i svesti da ono što se uradi ne znači uvek nešto za primaoca, ali da časkanje na klupi pod suncem može popraviti mnoge stvari koje nisu na pravom mestu iz najrazličitijih razloga, taj osećaj da te neko čuje je validan lek za one koji su ispražnjeni dužinom puta ali i da često ljudi ne žele da dele, što je u redu, sve je legitimno.

Probudimo svest da je hrabrost neophodna za opstanak i da putuje na dve noge i zatvorena u ranac ili plastičnu kesu i da je veliko umeće uzdići se nakon što si ponižen i uništen na granicama.

ALESSIA ROSSI / ITALIJA

Zovem se Alesija, imam 27 godina i deo sam grupe ljudi koji su imali sreću da borave u Centru za azil u Bogovađi kao volonteri Caritasa Valjevo. Kada nas je Dušan, naš menadžer projekta, obavestio da će centar uskoro biti zatvoren, nisam mogla, a da ne pomislim šta za mene znači Bogovađa. I do dan danas (skoro tri godine kasnije) verujem da je iskustvo u centru imalo snažan uticaj na način na koji vidim svet.

Pošto sam studirala ljudska prava na fakultetu, stvarnost sa kojom sam se susrela jula 2020. u Bogovađi nije mi bila nova, bar na papiru. Migracioni procesi duž balkanske rute bili su jedna od tema koja se izučavala na nekoliko ispita i sa teorijske tačke gledišta stigla sam u Srbiju veoma dobro pripremljena. Međutim, moja priprema na emotivnom nivou bila je druga priča. Ovo razlikovanje je možda sažetak mog iskustva u Bogovađi, onoga što sam naučila i koliko je to moguće, lično dala ljudima koje sam tamo srela.

Knjige međunarodne politike i sporazumi o univerzalnim pravima objasnili su mi da je u prvih deset meseci 2022. godine dolazaka na spoljne granice Evropske unije bilo oko 275.000.

Bogovađa me je naučila da Malik u Avganistanu ima prodavnici 'Cash for Gold', da je u to vreme želeo da se pridruži svom bratu u Belgiji, sa kojim bi mogao da radi kako bi izdržavao ženu i čerku u svojoj zemlji.

Knjige o međunarodnoj politici i sporazumima o univerzalnim pravima objasnile su mi da oni koji beže iz zemlje u ratu imaju pravo na zaštitu.

Bogovađa me je naučila da je Kabir nekoliko meseci studirao u Maziju, školi za decu izbeglice koju je u Grčkoj osnovala organizacija "Still I Rise" i da želi da se u Francuskoj upiše na fakultet.

Knjige o međunarodnoj politici i sporazumima o univerzalnim pravima objasnile su mi da postoji opšti princip međunarodnog prava koji zabranjuje državama da odbijaju tražioce azila na svojim granicama.

Bogovađa me je naučila da je Abdul voleo TV seriju 'Lucifer', da je Alisijena bila sjajna u igranju Karuma i da je Zakir, kao i ja, voleo da provodi vreme sa Meluom, malim psom koji je trčao po centru i kome smo zajedno dali ime.

Bogovađa me je pre svega naučila da svi, bez izuzetka, tražimo mesto u životu gde možemo da se osećamo bezbedno, gde možemo da se osećamo kao kod kuće. I istina je da je centar uprkos brojnim neizbežnim manama za mnoge predstavljači upravo dom, doduše privremeni.

Putujući naučila sam da ono što čini naš život divnim nisu pejzaži koji oduzimaju dah ili suveniri, već ljudi koje upoznamo na tom putu, a Bogovađa je bila najvažnija lekcija.

Knjige međunarodne politike i sporazumi o univerzalnim pravima ne mare za Malika, Kabira, Abdula, Zakira ili mene. Bogovađa je, međutim, marila za nas, kako za nas tako i za mnoge druge ljudе. Naklonost i pažnja koju smo pružali jedni drugima nisu promenili ničiju sudbinu ali su učinili da se osećamo kao kod kuće.

ANABEL / BURUNDIJA

Zdravo, moje ime je Anabel i ja sam iz Burundije. Provela sam lepe trenutke u Centru za azil u Bogovađi. Tamo su ljudi bili veoma ljubazni, dočekali su me raširenih ruku, nahranili, i učinili sa se psihički osećam dobro kroz razne aktivnosti: pravljenje minđuša, narukvica, ogrlica.

Devojke koje rade u Social Cafe-u imaju zlatno srce, poput Simone, Valerije, Andree i Marije. Pružile su nam ruku pomoći kroz svoj posao jer su organizovale zanimljive aktivnosti.

Boravak u ovom kampu me naučio mnogo stvari i pomogao mi da shvatim kako da budem u zajednici, dao mi je hrabrost koja mi je bila potrebna. Mnogo im hvala za sve što su učinile za mene i moju braću.

Bog ih blagoslovio.

GRETA LAZZATI / ITALIJA

Usled niza povezanih događaja, želje za odlaskom, potrebe za produbljivanjem znanja o balkanskoj rute i ukrštenih poznanstava, u septembru 2021. našla sam se u Bogovađi...

Izvan vidokruga i van većeg grada, usred zelenila u istoimenom srpskom selu, nalazi se Azilni centar Bogovađa.

Između velikog drveća pojavljuje se siva glavna zgrada i ispred nje ulaz u Social Cafe.

Prvog jutra stigli smo autom zajedno sa Milošem i Teom, operaterima, i već smo zatekli mlade ljude kako sede i čekaju nas ispod tendi da uđemo.

Bilo je onih koji su slušali muziku, onih koji su igrali igre memorije, i onih koji su svoj dom nalazili gledajući video snimke na monitorima kompjutera...Svi pijuckaju kafu sa dodatnim šećerom!

Svakog dana u Social cafe-u osećala sam pomešane emocije: sreću što sam upoznala različite svetove ali, tugu što sam to uradila na taj način.

Svaki dan u društvenom kafiću shvatali smo zbog čega je ovaj prostor, iako tako mali, tako bitan i važan za migrante.

Na rutu ljudi su prepušteni na milost i nemilost svojoj sudbine, žive dan po dan i u stalnom planiranju za neizvesnu budućnost. Oni u sebi nose veliku patnju koja se neprestano oseća čak i u retkim trenucima radosti.

Bila je to prilika i za mene da sklopim prijateljstva. Do danas sve ljude nosim u srcu i sa nekim razmenjujem poruke i video pozive. Najlepši dan od svega bio je dan „Bogovađa ima talenat“... Posle početne stidljivosti, svi su hteli da uzmu mikrofon u ruke, plešu, pevaju, nastupaju i zabavljaju se. Somalijci, Avganistanci, Srbi, Italijani...

Do decembra sam takođe naučila da volim avganistske pesme koje su se u ranim jutarnjim satima u Social cafe-u pevale u punoj jačini.

Zahvalujem se svima koji su gradili i verovali u ovako lep projekat.

ABDI / SOMALIJA

Kada si izbeglica i dođeš u novu zemlju prvo što ti padne na pamet je gde će da spavam, gde će da dobijem medicinsku pomoć, gde će dobiti psihološku podršku. Pitao sam se sva ova pitanja kada sam stigao u Srbiju. Kada nam je jedna Srpskinja rekla da postoji izbeglički kamp van grada, nestali su svi moji strahovi.

Kada sam stigao u kamp, bio sam registrovan i rečeno mi je da mogu da ostanem tu i dobijem medicinsku pomoć ukoliko mi je potrebna. Bio sam zaista srećan kada sam to čuo od upravnice kampa, a ona je takođe dodala da imamo nevladinu organizaciju koja se zove Caritas Valjevo i da ćemo ih upoznati. Sledećeg jutra sam sreo prvu Italijanku koja tečno govori somalijski jezik, ona je radila za Caritas Valjevo i njenog imena se još uvek sećam. Valeria. Imala je koleginicu sa kojom smo zajedno igrali stoni tenis. Pobedila me tog jutra jer sam bio umoran od puta.

Caritas Valjevo tim je zaista neverovatan tim! Video sam ih kako pomažu i ostalim ljudima u kampu. Delili su kafu, knjige, igrali karte sa nama.

Bez kampa u Bogovađi i bez Caritas Valjevo tima ne mogu da zamislim kako bih preživeo u Srbiji.

VALERIA CAPILLUPO / ITALIJA

Ako moram da sumiram svoje iskustvo u Centru za azil u Bogovađi, rekla bih da je to bila bura emocija. U mesecima koje sam provela na tom mestu smejala sam se i plakala, bila sam zadivljena, uz nemirena, pa čak i ljuta. Svaki dan, proveden u tom mestu punom ljudi iz različitih zemalja, bio je drugačiji od ostalih. Ipak, uvek je postojala jedna stvar zbog koje sam se osećala na pravom mestu: pogledi ljudi koji su, ma koliko dugo bili tamo zaglavljeni, bez obzira šta se dešavalo na njihovim putovanjima ili u njihovim životima, bili puni ljubaznosti i ljubav prema nama.

Možda je to bilo samo zbog šoljice tople kafe ujutru ili neverovatnih radionica ili zato što smo samo razgovarali sa njima tretirajući ih kao ljudska bića, a ne kao migrante. Tih meseci sam pokušavala da naučim na različitim jezicima lako pitanje "kako si danas?" što je na početku za mene bilo glupo. Tada sam shvatila da im niko drugi, možda mesecima, nije postavio tako lako pitanje ili možda nije sa stvarnom voljom da zna kako se zaista osećaju. Svakog jutra kada sam im postavljala pitanje „sanga ye,“ „sidee tahay?“ znala sam da će odgovor na svim jezicima biti isti: „dobro sam, a ti?“. Nakon tog jednostavnog pitanja uspela bih da uspostavim dublu vezu sa njima i otkrijem da zapravo pravi odgovor nije uvek „dobro“.

U tom kampu usred ničega u Srbiji, različiti jezici, religije i ponašanja živeli su zajedno kao jedna velika porodica i osećala sam se njenim članom. Naravno, kao i u svakoj porodici, bilo je svađa i nesporazuma, ponekad neke stvari nisu funkcionalne kako treba, ali su empatija, poštovanje i dobrota među nama uvek bili mnogo važniji.

Zatvaranje kampa u Bogovađi bilo je kao zaustavljanje rolerkostera: mali trenutak zatišja pre konačnog sletanja gde vam srce eksplodira. Prethodnih meseci u kampu je bilo malo ljudi, vladala je tišina, a tišina je bila preglasna u odnosu na čavrjanje i vikanje na različitim jezicima koje smo navikli da slušamo. Srce nam je eksplodiralo kada smo poslednji put zatvorili vrata Social Cafe-a: u kampu su bili sirijski i avganistanski momci koji su poslednji put časkali i igrali sa nama, a u trenutku rastanka bilo je tužno videti njihova tužna lica, nesvesna kuda će ići i sa kim će biti narednih dana.

Ono što sam dobila od ljudi koje sam srela u Bogovađi je mnogo više od onoga što sam pokušala da im pružim. Bila je to neverovatna vožnja na ludom rolerkostaru!

CHIARA PIPINATO / ITALIJA

Kada se razmišlja o izbegličkim kampovima, najcitiranija kritika bi verovatno bila „kao zatvor, gde ljudi provode vreme čekajući“. Ne kažem da je ova percepcija potpuno lažna i da budem iskrena, ponekad, može biti veoma blizu stvarnosti. Međutim, posmatrajući dinamiku izbegličkih kampova, može se otkriti mnogo više, kao što je veliki broj organizacija aktivnih za realizaciju projekata u njima i kulturne i društvene vrednosti koje ljudi mogu da koncentrišu na određenoj lokaciji. Caritas Valjevo, kroz projekat Social Cafe, bio je jedan od ovih aktera. Ovaj prostor je pokrenut 2016. godine kako bi se stvorila bezbedna zona, kako bi se spolja i iznutra povezali, ne samo zahvaljujući računarima, već i od strane domaćih i inostranih ljudi koji su bili uključeni u projekat. Desio se bukvalna „slom kultura“ ljudi koji putuju i žive na potpuno različite načine, suočavaju se i upoređuju se.

Kada nešto nije linearно, nevidljivo postaje vidljivo. Zar nije istina? Pored mnogih društvenih studija koje stoje iza ovog koncepta (pozivam sve da ih pročitaju), svrha Social Cafe-a je bila upravo ova: učiniti ljudе vidljivim, a ne učiniti stvari „linearnim“. Učiniti ih linearnim, značilo bi rešiti nerešivo potencijalno skrivanjem ili ignorisanjem. Nasuprot tome, stajanjem sa šoljom čaja, razgovorom o lakin ili teškim temama, igranjem beskrajnih (i kad kažem beskrajnih, mislim to) kartaških igara, preneta je najjača poruka. Ovde niko nije nevidljiv, ni ljudi u pokretu, ni volonteri, niti operatori. Budimo samo ljudi, sa svim različitim, ponekad privilegovanim, ponekad neprivilegovanim, problemima i igrajmo karte (da, opet), ili kriket ili se ošišajmo da bismo pratili najnoviji trend društvenih mreža.

Jednog dana, maloletnik bez pratiњe mi je rekao: „Znate, ovde će biti ljudi koji će, kada stignu u Evropu, tražiti mesto koje samo liči na njihov dom ili ovo mesto“. Pa, možda Social Cafe nije baš bio dom, ali u sedam godina akcije, definitivno je bio mesto za rad da se odmore od stresnog sveta (a govorim bukvalno o svima!).

HAMID NØRRI / AVGANISTAN

Zdravo, ja sam Hamid iz Avganistana. Danas, želim da vam kažem da sam dolaskom ovde (u Centar za azil) doživeo tešku sudbinu i prešao teške granice. Konačno sam stigao u mirno mesto (Bogovađa). Bila je to naša kuća. Upoznao sam puno avganistanskih i pakistanskih dečaka, i svi smo živeli kao porodica, prijateljski i bratski.

U Bogovađi smo imali socijalnu radnicu koja se zvala Branka, ona je tako fina i ljubazna žena i svi momci su je voleli kao mamu jer nam je pružala ljubav i poštovanje. Imali smo i dva zakonska staratelja: jednog smo zvali „Velika mama“, a druga je bila Milica. Obe su bile fine prema nama, a svi momci su poštovali sve radnike. Ipak, jedino čemu smo se svi radovali i čekali beskrajno su organizacije Caritas Valjevo i Grupa 484. Dakle, kada sam bio u Bogovađi. Naučio sam mnogo pozitivnih stvari i doživeo puno pozitivnih iskustava.

Na primer, kada sam bio u Avganistanu nisam mogao da stojim pred ljudima i pričam o nečemu, jer je za to bila potrebna hrabrost. Ali kada sam došao u kamp u Bogovađi uspeo sam. Dok sam boravio u kampu, Caritas Valjevo je za nas pripremao edukativne radionice, nedeljno smo imali bioskop i gledali filmove, a dva puta nedeljno smo imali zabavu sa osobljem Caritasa. Mogao sam da razgovaram sa ljudima, da im prevodim i da nešto naučim svoje prijatelje u Bogovađi. U osoblju Caritasa svi su mi bili posebni, sa svima mi je bilo lepo jer su bili tako ljubazni ljudi, držali su nam edukativne radionice i svi su me poštovali.

Prvo upoznajem gospođicu Simonu, gospođicu Teu, a gospodin Miloš i ja smo se lepo proveli sa njima. Onda sam upoznao Chiaru, bila je simpatična prema nama i držala nam je i edukativne lekcije. Nakon toga sam upoznao svoje „Priendove“, gospodina Andreu i gospodu Gretu: bili su sladak par i naučili su nas mnogo stvari. Posle toga sam upoznao dve lepe devojke, gospodu Federiku i gospodu Letiziju. One su takođe dobre i imali smo srećne trenutke sa njima. Tako sam srećan što imam svakog od njih u svom životu i tako su mi bliski, svi iz Caritasa.

Veliko hvala osoblju Caritasa i Bogovađi.

rules of the space

ANDREA FRIGERIO / ITALIJA

Nakon 15 godina rada kao IT tehničar i tokom mnogih međunarodnih volonterskih iskustava između Afrike i Latinske Amerike, u septembru 2021. odlučio sam da napustim siguran posao i sigurnu platu, da izađem iz svoje zone komfora i krenem sa svojom devojkom Gretom, našim kombijem, Balkanskom rutom na neodređeno vreme. Posle nekoliko nedelja posete Hrvatskoj i Bosni stižemo u Srbiju u Valjevo gde smo, zahvaljujući nekim Gretinim kontaktima sa IPSI-om i Caritasom, odlučili da ostanemo nekoliko meseci kao volonteri u Azilnom centru Bogovađa.

Dušan, menadžer projekta Caritasa Valjevo poželeo nam je dobrodošlicu i bio stalna referentna tačka tokom našeg boravka u Valjevu. Učinio je da se odmah osećamo opušteno i da u trenu ostvarimo lepo prijateljstvo.

Prvih dana u Social Cafe-u, uz pratnju Tee i Miloša, operatera Caritasa Valjevo, pokušavao sam da shvatim kako stvari u kampu funkcionišu: ujutru služimo kafu, zatim društveno-edukativne aktivnosti, po podne igre i radionice, a u slobodno vreme mnogo časkanja sa momcima iz kampa sa kojima polako stvaramo lep prijateljski odnos. Sa grupom somalskih momaka organizujemo kurs italijanskog jezika, iigrice za maloletne avganistanske dečake da nauče geografiju, sa drugima časove engleskog... a zatim i igre memorije i Uno, Bogovađa ima talenat, Taste Of Home u kojoj su dečaci kuvali za nas tipično jelo njihove zemlje.... Toliko dobrih aktivnosti, toliko dobrih vremena, toliko lepih uspomena....

Vremenom se sa nekim od njih stvara pravi odnos prijateljstva i poverenja u kome pričamo o budućim planovima i snovima. Neki pričaju o svom ludom i opasnom putovanju koje je mesecima ranije krenulo iz Avganistana, Somalije, Palestine, pa opet absurdnosti "igara", očajničkim pokušajima prelaska granice uprkos premlaćivanju, pljački i ponižavanju policije. Psi koji te jure, hladnoća i glad nakon dana šetnje po šumi, mokra odeća, duge noći provedene u šumi ili napuštenim kućama. Nikada neću zaboraviti lica onih koji su se posle višednevnih neuspelih pokušaja vratili u kamp prljavi, gladni, sa očima punim tuge i besa. Najteže mi je bilo da podnesem što sam se posle dana provedenog u kampu, vraćao u svoj topli i udoban stan, dok su moji novi prijatelji bili primorani na ludosti „igre“ po ledenoj balkanskoj zimi.

Tokom meseci provedenih kao volonter u Social cafe-u u Bogovađi, uvek će nositi sa sobom sećanje na toliko divnih trenutaka doživljenih sa ovim ljudima koji nisu propustili priliku da nam se zahvale što smo bili tu sa njima usred tog ludog putovanja. "Biti tu" je bilo najvažnije, "biti" sa njima, razgovarati čak i o nebitnim stvarima, dati im priliku da razbistre misli makar na nekoliko minuta, da se osećaju malo manje usamljeno i odbačeno makar i na kratko. U tako teškom kontekstu kao što su kampovi duž Balkanske rute, važnost Social Cafe-a ne može se meriti.

MARIJA MATIĆ / SRBIJA

Moj rad sa izbeglicama i migrantima u Centru za azil u Bogovađi počeo je novembra 2022.godine. Za to kratko vreme, sменio se veliki broj ljudi. Svako od njih nosio je neku svoju, jedinstvenu priču sa sobom, a svaka od njih mene lično je dotakla i ostavila trag. Od prvobitnog iznenadjenja i kulturnog šoka, veoma brzo smo napredovali do osmeha, zagrljaja i prijateljstva.

Jedni od drugih smo mnogo učili. Menjali su nam se pogledi na život i shvatanje problema. Učili smo se razumevanju i poštovanju razlika. Najbrže od svega naučili smo da je osmeh univerzalan jezik, jezik koji svi razumeju i svima je potreban.

Kada znam sa čime se ljudi suočavaju, kakve probleme imaju, koliko važne i velike promene prave, koliko je za njih hrabrosti i odvažnosti potrebno, ja lično na život više ne gledam isto. Mogu slobodno da kažem da sam skinula svoje „ružičaste naočare“ i da sada svet percipiram mnogo drugačije i jasnije.

Ako bih morala da sumiram sve ove mesece u nekoliko rečenica, to bi zvučalo ovako:

Razne nacionalnosti, razne kulture i načini odrastanja, razni jezici. Tragedije, preživljeni događaji, putovanja, pešačenja, nasilje na granici. Ostavljanje svoje porodice, kulture, jezika, jednog dela sebe i put u nepoznato i neizvesno.

Sve što čuješ čini te drugačijim, otpornijim i razumnijim, ali svakako ne manje osetljivim na ljudsku patnju i bol. Ono čemu težiš jeste da makar jednim osmehom ulepšaš nečiji trenutak i pokušaš da učiniš da se oseća prihvaćeno i važno, da se oseti kao ljudsko biće.

Radionice, razgovori, more ispijenih kafa i prolivenih suza, zagrljaji osmesi, podeljeni trenuci.

Neprocenjivo!

MAHMOUD / SIRIJA

Zdravo, ja sam Mahmud, imam 28 godina. Ušao sam u Srbiju pre više od godinu dana i zaljubio sam se u ovu zemlju. Nakon što sam odlučio da podnesem zahtev za azil u ovoj zemlji, otisao sam da se prijavim u policijsku stanicu, a zatim sam prebačen u kamp Bogovađa. Tamo sam upoznao mnogo ljudi, postali smo prijatelji. Za mene najvažnije je što sam upoznao sestre koje rade u organizaciji Caritas Valjevo i dolaze svakog dana, osim subote i nedelje.

Čekali smo da dođe ponedeljak da vidimo devojke. Ujutro počinjemo sa zabavnim stvarima. Obično igramo neke složene igre koje nas teraju da se fokusiramo na dobre stvari i da otvorimo neke važne teme zajedno.

Jedna od tih devojaka bila je Simona, lepa, niska devojka sa kojom sam se stalno šalio na temu njene visine i stvarno je divna. Zatim, devojka po imenu Valeria, lepa je, šaljiva. One su iz Italije. Sve vreme učimo jezike jedni sa drugima i provodimo vreme zajedno. Zaista nam nije bilo dosadno.

Zatim, upoznajem srpsku, koja se zove Marija, ima najlepši i najšarmantniji osmeh i očaravajući pogled. Zaista mi se ona sviđa. Nisam voleo nijednu devojku pre nje. Uvek sam se šalio sa njom i opušteno razgovarao. Onda, Andrea, nisam mnogo vremena proveo sa njom, ali je i ona lepa i divna.

Kažem da su divne, jer su na poslu i ponašaju se lepo prema nama, gledaju na nas kao na prave prijatelje i ne prave razliku među ljudima zbog njihovog porekla. Koliko sam samo voleo ove devojke i razgovore sa njima.

Prebačeni smo u drugi kamp, ali pre toga, poslednjeg dana, imali smo žurku i spremali tradicionalnu Siriju hranu, plesali smo svi zajedno i sedeli, pričali i oprastali se od devojaka.

Nikada neću zaboraviti ove srećne dane u Bogovadi.

MILLY & EGIDE / BURUNDIJA

MILLY

Prvo, želeo bih da vam se zahvalim na sjajnoj ideji koju ste imali, jer gde god da prođemo, treba nešto da naučimo ili ostavimo. Bogovađa je bilo moje prvo mesto gde sam naučio kako da živim sa različitim ljudima iz različitih zemalja (npr: Avganistan, Somalija, itd.) i ponašanjima. Bilo je toliko stvari koje sam naučio, posebno kako biti društven. Iako smo bili na ograničenom prostoru, naučio sam nešto važno: da ne budem razočaran, kako da se upoznam ili da se prilagodim svakom izazovu i na bilo kom mestu. Došao sam u Evropu da nastavim da učim i da mi život nekako bude stabilan, ali znao sam da ima stepenika koje moram da pređem.

Bogovađa mi je dala jedan poseban poklon u životu koji neću zaboraviti-drugare, jer 70% prijatelja sam tamo upoznao. Tako mi je drago zbog načina na koji nam pokazujete svoju brigu kroz razgovor sa nama, svojim ohrabrvanjem i sklapanjem prijateljstva sa nama. I sada razmišljam o tome kako ste se pobrinuli da razgovarate sa svima i nadam se da ćete sutra biti svetlo i za mnoge druge ljudе u svetu kroz svoje ljudskо srce, jer je vaš tim Caritas Valjevo uradio nešto izuzetno, a ja još uvek to čuvam u srcu. Nek vam Bog da mogućnost da ispunite sve svoje snove i budete rešenje za mnoge ljudе. Imao sam mnogo toga da kažem, ali dozvolite mi da stanem ovde.

SVI STE BLAŽENI. Hvala vam puno.

EGIDE

Bogovađa je za mene, i mnoge koji su tuda prolazili, bila mesto gde je azilant mogao da stigne i oseti se dobrodošao, cenjen i poštovan! Okruženje je uzimalo u obzir različitost pri čemu su ljudi iz različitih mesta mogli da se povežu i podele svoja iskustva. Ljudi su mogli da sakupe priče, svedočenja uz kafu u Social cafe-u, da igraju fudbal, košarku, stoni tenis itd. i da se osećaju opušteno. Sport i pomoći u Bogovađi preko Caritas-a Valjevo i organizacija koje su tamo radile dali su nadu tražiocima azila da postoji druga šansa za njihov život bez obzira kroz šta su prošli u zemlji porekla. Vaše borbe, brige ili stres mogu pomoći ljudima, posebno maloletnicima koji su imali samoubilačke misli.

Bogovađa mi je otvorila priliku da znam kako da živim u raznolikoj zajednici u slozi. Naučila me da još ima nade i dobrih ljudi koji mogu da te cene i poštuju bez obzira odakle dolaziš. Sve ovo i sada primenujem!

DUŠAN PERIĆ / SRBIJA

Nakon zatvaranja Evropske unije i podizanja zidova, zahvaljujući podršci inostrane mreže Caritas Valjevo započinje svoje aktivnosti u Centru za azil u Bogovađi. Prve korake pravimo skromno i bojažljivo sa aktivnostima psihosocijalne podrške. Nakon toga dolaze novi partneri, dolaze nove ideje i započinje se sa nečim što će narednih 7 godina živeti kroz samo dve reči: Social Cafe.

Razvijali smo ga sami. Pokušavali da shvatimo. Pokušavali da razumemo. Tražili odgovore, nudili rešenja. Započinjali. Stajali. Vraća li se. Nastavljeni. I opet kretali. Grešili. Borili smo se i nismo odustali. Tražili smo svih ovih godina pravi put koji će biti naš put. I uspeli smo. Kreirali smo put do osmeha, put do srca, put do ljudske duše kada je najpotrebnije.

Bili smo mesto susretanja ljudi koji su na proputovanju kroz Srbiju ka boljoj budućnosti i ljudi koji su odlagali svoju budućnost da bi pomagali drugima. Ljudi su odlazili. Neki starim, a neki novim kućama i novim životima. Jedna stvar nas je na tom putu uvek povezivala. Činjenica da smo svi ljudi. Ljudi od krvi i mesa sa istim željama i potrebama. Neki su te potrebe i želje ostvarili zahvaljujući rođenju na mestu na kome izgleda sunce jače greje, dok su neki morali da pregaze i preplove trnovite puteve i hladna mora da bi na granicama Evrope molili za malo milosti i saosećanja.

Ne bi našeg puta bilo da nije bilo znanih i neznanih donatora. Njima dugujemo zahvalnost jer smo zajedno uspeli da budemo podrška i uteha na Balkanskoj ruti. Dugujemo ogromnu zahvalnost Caritasu Srbije, Caritasu Beogradske nadbiskupije, Caritasu Italije, Caritasu Nemačke, Caritasu Austrije, Caritasu Španije, ISPIA ACLI, Caritasu Treviso, Caritasu Ambrosiana, Caritasu Como, Caritasu Beč. Dugujemo zahvalnosti na saradnji i našim partnerima na terenu Komesarijatu za migracije i izbeglice Republike Srbije, Crvenom krstu, UNHCR, Grupi 484, CRPC. Dugujemo zahvalnost i organizacijama i ljudima čija imena ne znamo i koje nikada nismo videli, a zahvaljujući čijem radu smo mogli da budemo tamo gde je potrebno. Na terenu među ljudima.

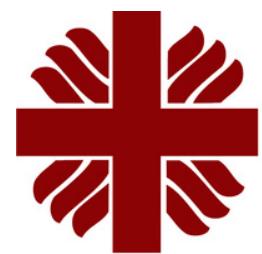
Spakovana je i iznesena poslednja kutija iz naših prostorija. U ovim sobama i hodnicima, sada praznim, živeće još decenijama osmesi, radosti, tuge, suze, bol i zadovoljstvo hiljade ljudi koji su kroz Bogovađu prošli tražeći za sebe bolju budućnost i novi život. Neki su u Evropi pronašli sreću. Neki su shvatili da se sreća ne nalazi u Evropi već u zemlji natopljenoj suzama i krvlju sopstvenih predaka. Nekima zatvorena i hladna Evropa nije dala šansu da sreću pronađu. Nažalost neki poput male devojčice Medine su iz Bogovadje otišli pravo u smrt. Ostaće u ovim sobama da žive i osmesi desetine volontera iz celog sveta koji su odvojili svoje vreme da sa nepoznatim ljudima podele radosti i tuge. Da im pomognu da se bar u ovih 50 kvadratnih metara oseće kao ljudi. Poštovani i ravnopravni. Veliko poštovanje i veliku zahvalnost dugujemo svim tim ljudima. I onima koje je nevolja dovela ovde i onima koje je ljubav za drugog dovela u Bogovađu. Neka sva naša iskustva, sve naše fotografije, sve naše ispričane i neispričane priče, sve šutnute lopte, nacrtane linije i zastave ostanu kao svedočanstvo jednog teškog vremena u kome smo svi mi zajedno živeli. Vaša dela će još dugo govoriti o vama.

DVE ODLUKE

Odlukom Vlade Republike Srbije Centar za azil u Bogovađi, prestao je da radi u martu 2023. godine.
U dokumentu objavljenom u Službenom glasniku navodi se da je tako prestala da važi prvobitna odluka o osnivanju centra koja je objavljena 2011. godine.

Na taj način dva papira zaokružila su trinaest godina postojanja Centra za azil u Bogovađi.
Dve odluke su zaokružile i zatvorile priču koju su ispisali ljudi u pokretu.

Caritas
Valjevo

CARITAS VALJEVO
e-mail: caritasva@mts.rs
Tel: +381 14 291 820
Braće Veličković 44, 14000 Valjevo, Srbija